

TA'LIM MENEJMENTI – BOSHQARUV SAN'ATI SIFATIDA.

Astanakulova Manzura Biribayevna

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Jabborova Shaxina

Termiz davlat pedagogika

instituti maktabgacha ta'lim fakulteti iqtidorli talabasi

ANNOTATSIYA

O'zbekiston jahon tajribasiga asoslangan holda boshqaruvning turli shakllari tengligi ta'minlangan, zamonaviy, milliy manfaatlariga mos tuzilmasini yaratish ko'zda tutilgan islohotlarni bosqichma – bosqich amalga oshirmoqda. Bu olib borilayotgan islohotlarning asosiy vazifalaridan biri – Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir. Shu bilan birga ushbu islohotlar institutsional o'zgarishlarni amalga oshirishda, boshqaruv tarmoqlari va sohalari xususiyatlariga mos keladigan xo'jalik yurituvchi sub'ektlarga erkinlik berishga yordamlashadigan, rag'batlantiradigan tashkiliy - huquqiy shakllarni vujudga kelishiga qaratilgan boshqaruvda yangi bir tizim ya'ni menejmentning vujudga kelishiga zamin yaratdi.

Kalit so'zlar: menejment, innovatsiya, ta'lim, tarbiya, pedagogika, sifat, mutaxassis, faoliyat.

Ta'lim - tarbiya tizimini sifat jihatidan butunlay yangi bosqichga ko'tarish diqqatimizning markazida bo'lishi zarur. Agar biz o'z vaqtida uzoqni ko'zlab katta hayotga kirib kelayotgan yoshlarimizning chuqur bilim va kasb hunar egallashi uchun zamin yaratmasak, ularni zamon talab qiladigan mutaxassislar etib tayyorlamasak bugungi kunda danyoni qamrab olgan moliyaviy-iqtisodiy inqiroz davrida yurtimizda tinchlikni saqlab, iqtisodiyotimizning barqaror o'sish sur'atini ta'minlashga, ayni shunday og'ir sharoitda xalqimiz hayotining tobora yuksalishiga erisha olmaymiz.

Ta'lim menejmenti – boshqaruv san'ati sifatida. Menejment so'zi inglizcha so'zdan olingan bo'lib, boshqaruvni tashkil etish, boshqaruv hokimiyati, rahbarlik qilish, rejalashtirish, tartibga solish, muvofiqlashtirish, nazorat qilish rabi ma'nolarni anglatadi. Menejment ko'zlangan maqsadlarga erishish uchun faoliyatni, ya'ni insonlar yoki ularning guruhlarini faoliyatini muvofiqlashtirish hamda boshqarish usullari, shakllari va vositalari majmuidir.

Menejment tushunchasi tor ma'noda biror-bir tashkilot maqsadini aniqlash va unga erishish uchun zarur bo'lgan rejalashtirish, tashkil etish va nazorat

jarayonlarining foyda keltirishi, samara berishi faoliyat yoʻnalishini qanchalik toʻgʻri tanlay bilishga, qarorlar qabul qila olishga hamda uning boshqarilishini nazorat qilishga va bu jarayon borishiga bogʻliq boʻladi. Menejment keng maʼnoli tushuncha sifatida, jahondagi menejment va uni tashkil etishning nazariyotchilaridan biri Piter Druker aytganidek, «alohida faoliyat turi boʻlib, tashkil etilmagan betartib ommani bir maqsadga yoʻnaltirilgan samarali va unumli guruhga, jamiyatga aylantiradigan, ijtimoiy oʻzgarishlarni ragʻbatlantiruvchi element hisoblanadi». Menejment nafaqat korxonada doirasida, qolaversa, butun bir jamiyat, davlatni oʻz tanlagan yoʻli, maqsad va intilishlariga yetaklovchi, iqtisodiyotni kuchli, barqaror ishlovchi mexanizmga aylantirishda muhim taʼsir etuvchi kuch hisoblanadi. Menejmentni jamiyatning iqtisodiy negizi bilan bogʻlab, shu bilan birga, uning ikki: tashkiliy-texnikaviy va ijtimoiy-iqtisodiy tomonlarini hisobga olgan holda oʻrganish lozim. Tashkiliy-texnikaviy boshqaruv aniq isteʼmol qiymatini olish uchun mahsulot tayyorlashda mehnat taqsimoti va kooperatsiyasi bilan ajralib turadi. Ijtimoiy-iqtisodiy boshqaruv mavjud ishlab chiqarish munosabatlari bilan bogʻliq boʻlib, boshqarish maqsadlarini belgilaydi. Tashkiliy-texnikaviy boshqaruv mehnat unumdorligi va ishlab chiqarish samaradorligining oshishi uchun sharoit yaratishga imkon beruvchi faoliyat turidan iboratdir. Ijtimoiy-iqtisodiy menejmentning maqsadi ishlovchilar samarali mehnat qilishi uchun sharoit yaratish, ularni ijtimoiy himoya qilishning ishonchli umumdavlat tizimini shakllantirish, bandlikni taʼminlash va aholining kam taʼminlangan qatlamlarini qoʻllab - quvvatlashdan iboratdir. Menejmentning mohiyati ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar darajasi, ishlab chiqarish kuchlarining rivojlanishi va iqtisodiy aloqalarning murakkablashuvi bilan kengayib boradi. Menejment ishlab chiqarish jarayonida, ishlab chiqarish vositalariga mulkchilikning turli shakllari mavjud boʻlgan sharoitda, ishlab chiqaruvchilar oʻrtasida raqobatni shakllantirish, foydani maksimallashtirishga qaratilgan boisa, u butun bir iqtisodiy tizimda ishlab chiqarish evaziga jamiyat ehtiyojini qondira oladigan bozor infratuzilmasi elementlari va ularning oʻzaro aloqasini taʼminlovchi mexanizmning barqaror ishlashiga, har bir fuqaro, guruh, uyushma, tashkilot va muassasalar manfaatlarini eʼtiborga olgan holda, ularni jahon sahnasida oʻz oʻrniga ega boʻlishiga qaratilgan boiadi. Menejmentning asosini obyektiv iqtisodiy, ijtimoiy va boshqa qonunlarga asoslanuvchi huquqiy ilmiylik tashkil etadi. Xoʻjalik yurituvchi subyektlar rahbarlari mazkur qonunlarni oʻrganish va ularning aniq vaziyatlarda namoyon boiishini hisobga olgan holda iqtisodiyotni boshqarishning strategiya va taktikasini belgilaydilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI: (REFERENCES)

1. Buriboyevna A. M. Conditions For Planning The Educational Process In A Preschool Institution With Compensatory Groups //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 70-77.

2. Buriboyevna A. M. Recommendations for Improving the Quality of Preschool Education through an Assessment System //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 297-304.
3. Astanakulova M., Shahina J. TA'LIMDA BOSHQARUV FAOLIYATI VA MENEJMENTNING IJTIMOIIY OMILLARI //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 28. – №. 5. – С. 73-78.
4. Astanaqulova M. B. MENEJMENT ILMINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 111-113.
5. Astanakulova M., Hossiyat R. МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТИЗИМИНИ МЕНЕЖМЕНТИ ВА БОШҚАРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ. – 2023.
6. Astanaqulova M. B. MENEJMENTNING KELAJAKKA YO 'NALTIRILGANLIGI //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 95-98.
7. Астанақулова М. Б. ЭКОЛОГИК ЎЙИНЛАР ОРҚАЛИ МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИНГ КОГНИТИВ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ: <https://doi.org/10.53885/edinres.2022.10.10.026>
Астанақулова Манзура Бўрибоевна, Мактабгача таълим назарияси кафедраси ўқитувчиси, Термиз давлат педагогика институти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 10. – С. 220-224.
8. Manzura A. IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING THE SUBJECT OF PRESCHOOL EDUCATION MANAGEMENT //Open Access Repository. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – С. 561-567.
9. ST Xabilova, M Nazarova “MENTAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN” Innovative research in modern education 97-99 2023.5.17 <http://aidlix.com/index.php/ca/article/view/651>
10. S Xabilova “EDUCATION OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS IN A MODERN SPIRIT” International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research 3(4) 132-135 2023.4.26 <http://www.researchcitations.com/index.php/ibmscr/article/view/1234>
11. Xabilova, S. (2023). THE PECULIARITY OF FORMING THE PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL COMPETENCE OF EDUCATORS. Educational Research in Universal Sciences, 2(6), 202–204. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3373>